

Mātene Rūāwai

Mātene, kei te hou kōtuku ka whati i te rā nei, e moe nei koe i te anuanu, i te mātaotao, ā, e tōkia nei tō kiri e te tōmairangi, maranga rā kua eke te tau.

Ko te roimata rā te kai i te ao, i te pō, e te hoa, ā, he roa tonu te wā ahakoa i konei i te tari, i ngā kura rānei, i ngā noho noa iho rānei, me whakahua noa ko tō ingoa kua rere anō. Nā roa o te wā ko mahea engari ko mamae ka ngau tonu, ka kai tonu.

Nā te mata o te kāheru koe i tuku ki te kōpū o te whenua, ā, i te rā nei riro ana mā te mata o te arero koe e hahu ake.

I marewa koe i 'te pai o Autahi' engari ahakoa tērā kōrerehu ana te rangi ki ō hoa o muri nei.

Kāti Mātene, ehara i te mea he aha heoi anō kua eke ki tōna wā e tangihia anō ai te tangi ki te kakau, e rurutu anō ai a roimata, e kōrerotia anō ai ngā kōrero o te wā i noho tahi ai ahakoa a piki, a heke, a kotiti, a tika.

Ahakoa koe kei tua o pae, kāore i tua o maumahara.

'Rā Tāwera ka mahuta i te pae

Au ki raro nei huri ai i te whare

Tāria, e te hoa!

Kia tirohia atu ai tō rerehua.'

Moe mai, Mātene, moe mai.

Te Pūrongo ā-Tau

Ko ngā kupu whakataki ēnei o te Pūrongo-ā-Tau a te Taura Whiri mō te tau pūtea i mutu i te 30 o Pipiri 1995.

Te Minita Māori, tēnā rawa atu koe i tēnei, i Te Tau o Te Reo Māori.

Tēnei te tāpaea atu nei ki mua ki tōu aroaro te pūrongo mō te tau i tutuki i te 30 o Pipiri 1995.

Ko te whakatauki a Te Taura Whiri i te Reo Māori mō tēnei tau i pēnei,

*'He tau whakatūmatohi te tau
He tau whakatītina te tau
He tau whakatau te tau.'*

Ko tōna tino tikanga ia he whakamataara i a tātou ki te āhua ki te reo nā reira i whakaarotia ake ai tētahi atu anō kōrero mō te tau e tū mai nei,

'Ki te kore i nāianeī, kātahi ka tino kore rawa atu'

Me tino kaha tātou katoa o tēnei whenua mena ko te koingo nui o te ngākau ko te ora o tō tātou reo haere ake nei.

Nō te 13 o te marama o Hakihea 1994 ka whakarewatia te waka o Te Tau o Te Reo Māori e Te Arikiniui, e Te Atairangikaahu rāua ko Tā Pāora Reeves, ngā kairangi mō te tau, ā, nāu e te Minita Māori, ngā whakatau ki te tuarea i puta i runga i te reo tāwhiri o te kaupapa o te rā.

Haere nei te tau, haere nei te tau me ōna whakanui, whakatairanga i wīwī, i wāwā, ā, kitea ana, rangona ana i tērā āhua te tautāwhi mai a te motu. He tohu mai tērā āe e whakaponu ana te motu ko tēnei reo taketake ake nō tēnei whenua nō reira me tika anō te penapena kei hea kē atu hoki he ara e mōhiotia ai te tuakiri o Aotearoa ki te kore tēnei reo?

Hiki ana, rū ana te manawa i te whakaaro pai mai o te motu ki te kaupapa ahakoa anō ōna kaiwhakahē, ōna kaiwhakatakē.

I puta te whakaaro kia tatauria te hunga kōrero Māori kia kitea noa ihotia ai e pēhea ana te tokomaha. Ā kō tonu ake nei mōhiotia ai e pēhea ana te reo Māori nā te mea hei ēnei marama tonu nei tīmata ai te taha rangahau.

Kua tīmata anō hoki ngā āhuatanga e pā ana ki te mahere rautaki, ā, kia mutu te Hui Taumata Reo ā te marama o Hakihea o tēnei tau hei reira tino mōhiotia ai ngā whakaaro o tēnā whakahaere, o tēnā whakahaere ki te reo. Ko tēnei mahere ka pā ki tēnei tau ā tae noa ki te tau 2010.

E whakaponu tonu ana mātou ki te whakaaro kia riro i tētahi wāhi kotahi te taha whakangungu kaiwhakaako e hiahia ana ko te reo Māori te reo whakaako. Tērā pea ka taea tēnei whakaaro te whakawhānui i runga